

Живорад Кукић Жак

Сликаp и сценограф

PTC

Галерија PTC
Београд, Таковска 10

18. септембар
14. октобар 2014.

Живорад Кукић Жак

Сликар и сценограф

РТС

Галерија РТС
Београд, Таковска 10

18. септембар
14. октобар 2014.

Издавач

Радио-телевизија Србије

За издавача

Никола Мирков, в. д. генералног директора РТС

Аутор текста и изложбе

Станислав Живковић

Аутор поставке

Живорад Кукић Жак

Станислав Живковић

**Руководилац Службе
баштина и културна
продукција РТС**

Момчило Дрињаковић

Уредник Галерије РТС

Петар Ђиновић

Лектор

Боја Јовчић-Талијан

Фотографије

Ненад Павловић

Ликовно-графичко решење и припрема

Зоран Ђорђевић

Штампа

Штампариија РТС

Тираж

500

Београд, 2014.**Председник Савета РТС за ликовно стваралаштво**

Никола Мирков

Извршни продуцент

Славица Стефановић

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

ISBN 978 - 86 - 6195 - 055 -1

Живорад Кукић Жак

Историја сценографије у српској ликовној уметности, можемо рећи, започиње 1921. године са доласком у Београд Леонида Браиловског. Један од руских уметника емиграната, сликар императорског позоришта, унео је у домаћу драму, оперу и балет дух велике позорнице. Он ће већ после три године отићи у Рим, али ће иза њега остати једна даровита плејада српских сликара сценографа, који су обележили XX век. Поменимо само неке: Јован Бијелић нагласиће пиктурални елемент; Сташа Беложански и Младен Јосић донеће модерну стилизацију са нотом експресионизма; Душко Ристић лепршави дах Париза; коначно, Миленко Шербан завршиће каријеру као угледни професор на Академији примењених уметности у Београду. А један од оних који ће српску сценографију увести у XXI век јесте његов ученик и настављач Живорад Жак Кукић.

Ангажовање на сценографији Жак је започео веома рано. Још као студент радио је за Академско, Народно и Савремено позориште у Београду, а по завршетку студија 1956-57. био је запослен као сценограф и костимограф у Народном позоришту у Мостару. Свакако пуну афирмацију као савремени уметник сцене стекао је радећи десет година као сценограф на Телевизији Београд, одакле је 1965. прешао да предаје на Академији за примењене уметности у Београду. У међувремену пројектовао је сценографију и костим за неколико играних филмова, за око две стотине позоришних и више од хиљаду телевизијских сценографија у филмској и електронској техници. Осим бројних пројеката у нашој земљи урадио је и неколико представа за Пољску и СССР. Поред учешћа на многим домаћим изложбама, излагао је, између осталог, на Бијеналу у Паризу и Квадријеналу у Прагу.

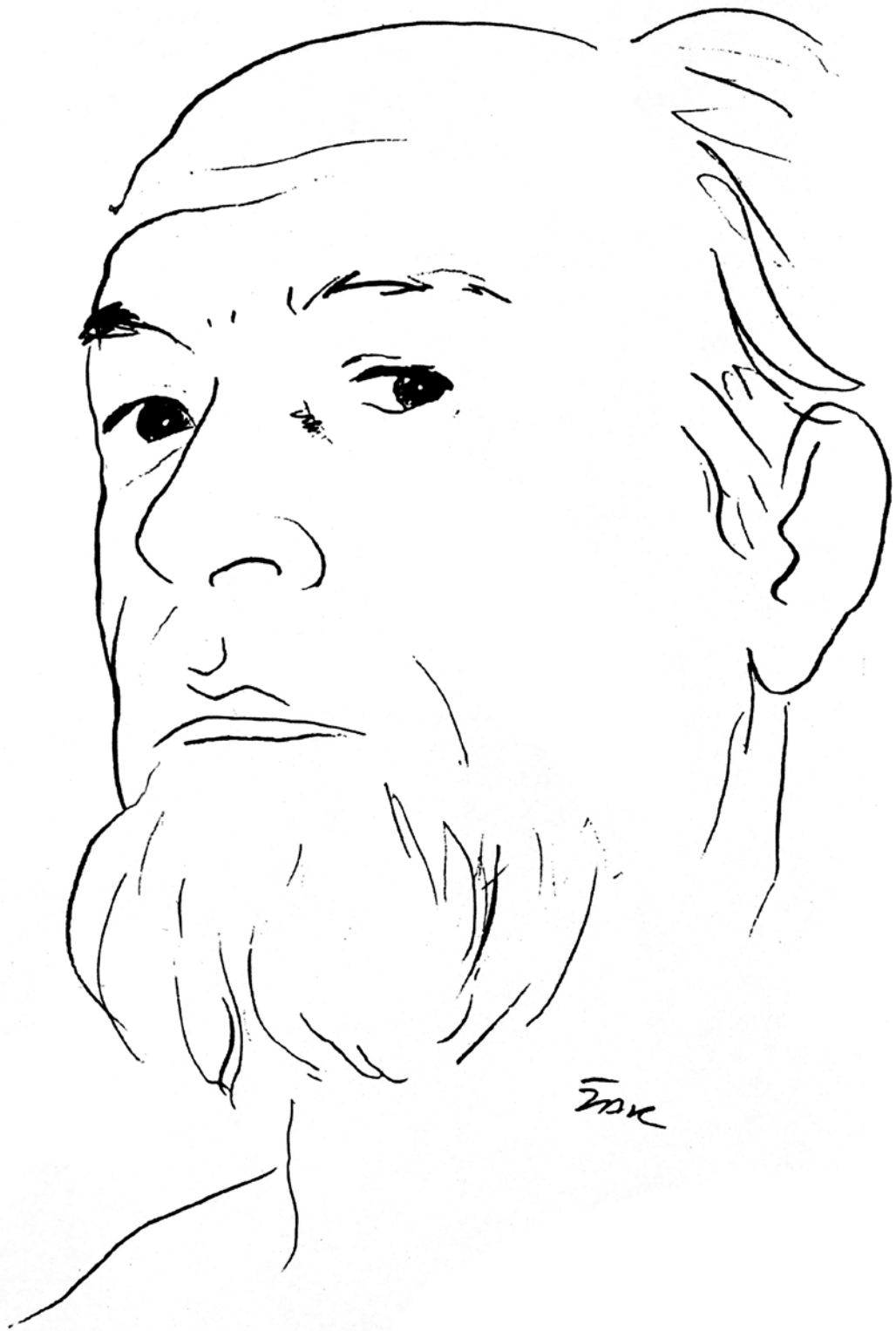
Виртуозан као цртач, Жак је, како је то забележио један критичар, са „неподношљивом лакоћом стварања“ градио своје карактеристичне сценске просторе, у којима је фигури давао предност над простором. У том смислу са сцене је елиминисано све што је споредно, архитектонски и декоративни елементи, делови намештаја и слично, а задржано само оно што је битно за представу. У суштини то је значило да се унутрашњем доживљају даје предност над спољашњим; експресији унутрашњег живота актера на сцени над визуелним утиском. Притом су, као препознатљив лични знак аутора, светлосни и елек-

тронски ефекти дочаравали узбудљиву моћ сценске имагинације. Уз податак да су позоришни критичари одавно код Жака истакли сценографску одмереност и стилску хармонију, остаје да закључимо да је сценограф добио заслужено место у савременој сценској уметности.

Када је реч о сликарству Живорада Жака Кукића, ситуација је знатно сложенија. Наиме, чињеница је да је сликар остао у сенци сценографа. То је разумљиво ако знамо да се име сценографа безброј пута појављивало у јавности и стручној критици, а име сликара током шест деценија само два пута. Међутим, потакнут унутрашњим императивом, сликар је у тишини свог атељеа повремено водио интимне разговоре са самим собом. Тако је с временом настао дискретан опус од неколико стотина слика, од којих је прва датирана 1953, а последња са 2014. годином.

Како је речено, сликар је свега два пута изашао у јавност и стручној критици пружио ретку прилику да га забележи. Биле су то две дискретне самосталне изложбе, различите по техници и садржају. Под називом „Портрети савременика“ одржана је 1984. године у Музеју позоришне уметности изложба 36 цртежа, аутопортрета и портрета глумца из Југословенског драмског и Народног позоришта у Београду. Изведени у техници оловке и туша, чистом линијом, ређе сенчени, ови радови представљају аутора као сигурног цртача. Употребљавајући минимална средства, поред физички препознатљивог лика успевао је да открије и онај аутентичан карактер портретисане личности. Своје идеје сам је објаснио у једном интервјуу: „Привлачи ме да откривам човека испод маске коју носи. Трансформација свакако постоји зависно од улоге коју глумац тумачи, али она никада није толика да се испод ње пронађе оно што је карактеристично управо за ту личност.“ Оно дубље образложење Жаковог интереса за портрет дао је ликовни критичар Павле Васић: „На први поглед сцена и фигура су две различите ствари, али сцена тражи фигуре, она је створена за фигуре. Интересовање аутора за обраду портрета само је крајњи исход започетог стваралачког процеса.“

Други излазак у јавност била је Жакова необична изложба слика под називом „Одбачени прозори“. Одржана у Манаковој кући и Кући Ђуре Јакшића 2001, била је одговор сликара на један стварни догађај из педесетих година – на рушење малог сремског села

19
Аушойорїреї

7

Могел

ради чишћења простора за изградњу једног новобеоградског блока. Огорчен на немилосрдно брисање локалне традиције, Жак је изјавио: „Зар нису могли да га оставе бар као центар будућег урбаног насеља и сачувају мало душе?“ Али је истовремено био инспириран да један класични репертоар девојачких ликова, мртвих природа, цвећа и понеки пејзаж укомпонује у одбачене прозорске оквири прикупљене по београдским бувљацима. У погледу формалне структуре ове слике карактерише илустративност уз одређену декоративну ноту, што природно повезује сценографа и сликара. А као садржај, традиционални амбијент сремског села приказан је кроз интимне детаље, који зраче топлину заборављених људских односа. Може се рећи, био је то својеврстан протест уметника против агресивности савременог потрошачког менталитета, против одбацивања традиције као једног од чувара духовних вредности.

Изван ова два циклуса, појединачне слике настајале су без неког реда, без видљивог повода, са временским паузама понекад дугим и по неколико ме-

сеци. Мада је током деценија доживео све развојне промене у српском сликарству – од социјалистичког реализма, преко енформела и нове фигурације, све до појаве нових медија крајем XX века, Жак је показао својеврсну индивидуалност, која није зависила од тренутних трендова. Од најстаријег „Женског акта“ из 1953, преко приморских мотива као што су „Југо“ или „Смирај“, неколико допадљивих слика цвећа као „Орхидеја“ или „Поклон“, све до последње „Стене“ из 2014. године, основне карактеристике његовог сликарства јесу боја и слободна машта. Боја уместо цртежа решава форму, при чему од тренутног расположења сликара зависи да ли ће та форма бити чвршћа или расута у колористички акорд. С друге стране, слободна машта се манифестује неочекиваним убацивањем надреалних детаља – рецимо птичије главе или лебдећег мушког акта. Поменимо и то да у избору сликара везаног за свој атеље нема мотива ентеријера нити људске фигуре.

Ако узмемо у обзир нередовно бављење сликарством, насумичне поводе и слободну технику,

2
Агаве заштон

можемо закључити да је Жак сликар коме је белина платна била довољан изазов за креативан чин. Задржавајући притом познати став великог сликара и педагога Недељка Гвозденовића да је слика „површина испуњена бојом“ – своје извођачке могућности демонстрирао је од модела мирног поетског реализма до апстракције а ла Џексон Полок. У једној слободнијој оцени његово сликарство је спонтани одраз подсвесне побуне запостављеног сликара, који никада није заборавио своју младалачку љубав.

Током шест активних деценија није формално припадао ниједној стилској формацији, ниједној групи, осим свог стручног удружења. Али заједно са сценографским опусом, иза уметника индивидуалца Живадина Жака Кукића у савременој српској уметности остаће забележен препознатљив траг.

Станислав Живковић
Београд, септембра 2014.

5
Смурaj

6
Сцена

1
Зайон

9
Opxugeja

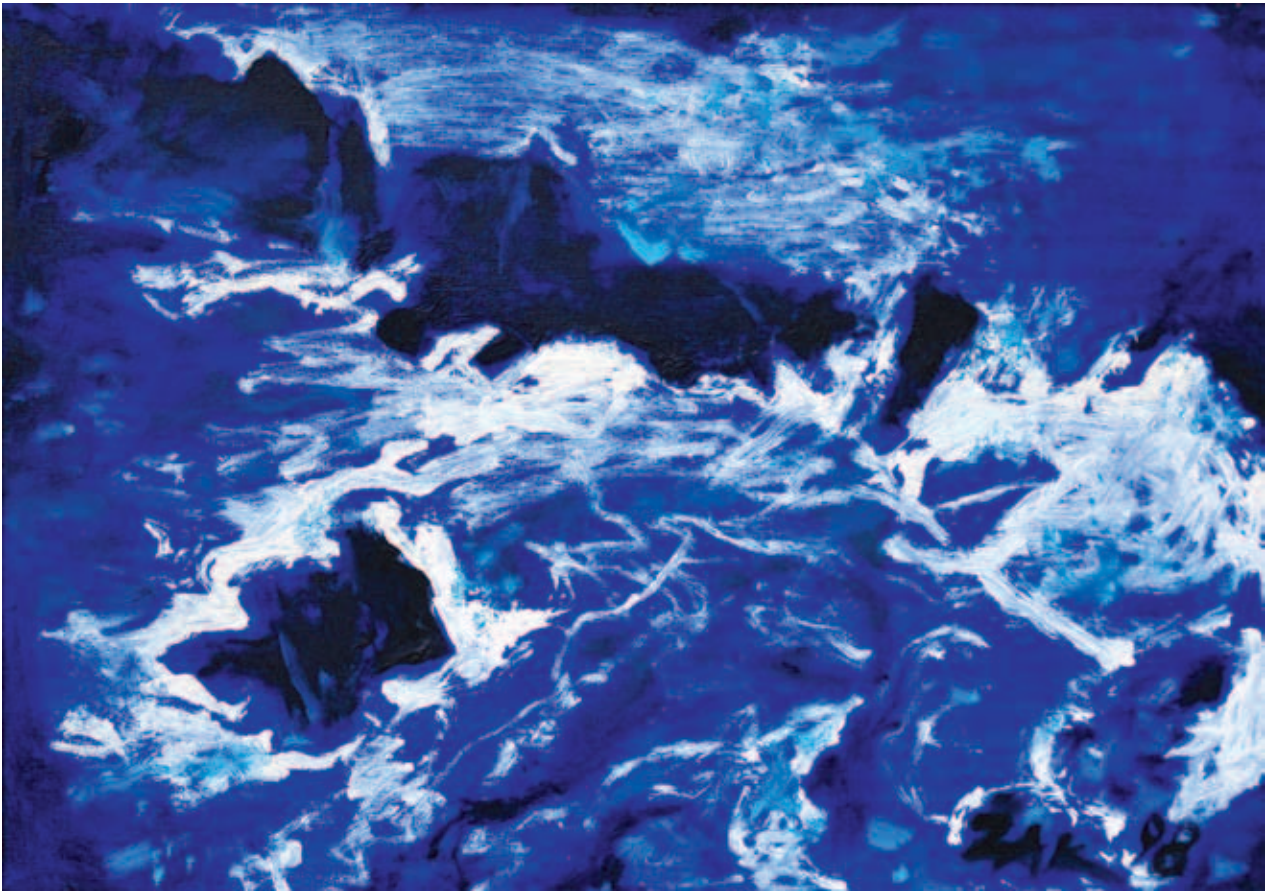
10
Κα Βεογραγυ

11
Неочекивано

14
Свейионик

12
Mope

8
Букет

13

Омаж Сави Шумановићу

3
Оливера

4
Мику

ХЛОПЦА 28 8 2004
КОМАСИЈАЦИЈА

ВИНАРО (1999) | ЗМК (2004)

...РЕЧНОСТ ОДНА...!

2004.11.11 (1999) | ЗМК (2004)

28. III. 2004

РАСТИТЕ ГОЈАНОС, РАСТИТЕ

ДОМАЗЕ 8 (1999) | ЗМК (2004)

18. VII. 2004
Foto Jannas

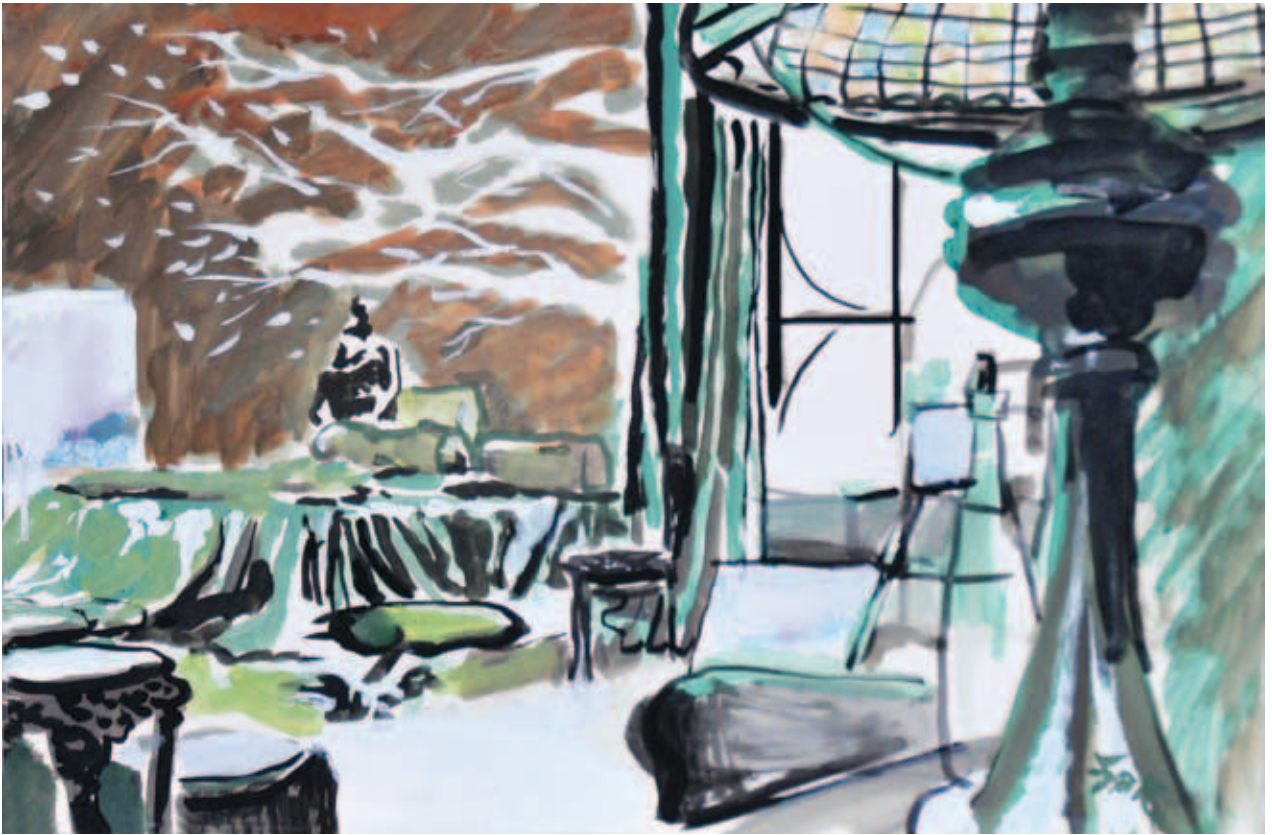
První o. (1962) - Z. K. (2004)

16
Пирангело „Наћи себе“

17
Пиранделло „Наћи себе“

18

Балей – Проклеїа авлија

фотографија

Биографија

Живорад Кукић Жак, сликар и сценограф. Рођен 1933. Године у Београду. Индустијско-техничку школу (електротехнички одсек) завршио 1950. Годину дана радио као технички цртач у Радио индустрији „Никола Тесла“ у Београду. Академију примењених уметности уписао 1951, дипломирао 1956. и одбранио последипломске студије на тему „Телевизијско-филмска сценографија“ 1960. Као студент радио за Академско, Савремено и Народно позориште у Београду. Као сценограф и костимограф запослен у Народном позоришту у Мостару 1956-57, а од 1957. До 1965. на Телевизији Београд. За асистента на Академији примењених уметности изабран 1965, где је напредовао до звања редовног професора и предавао до пензионисања 2000. године. Студијски боравци у Паризу, Италији (Centro sperimentale), Москви, студијска путовања Турска, Бугарска, Мађарска, Холандија, Шведска, Немачка, Енглеска, Шпанија.

Пројектовао је сценографију и костим за три играна филма, око 170 позоришних и преко 1000 сценографија на телевизији у филмској и електронској техници. Огледао се као костимограф у бројним позоришним, филмским и телевизијским представама. Осим у земљи, као сценограф радио је за Пољску (7 представа) и СССР (2 представе). Као члан УЛУПУДС-а излагао је на многим групним изложбама у земљи и иностранству (Бијенале у Паризу, Квадријенале у Прагу). Као сликар имао две самосталне изложбе у Београду: „Портрети глумаца“, Музеј позоришне уметности, 1953-5; „Одбачени прозори“, Манакова кућа, Кућа Ђуре Јакшића, 2001. Радови му се налазе у Позоришном музеју у Београду, Телевизији Београд и приватном власништву.

Награде

- 1959. Републичка награда БиХ за „Осврни се у гневу“
- 1961. Стеријина награда за „Аутобиографију“
- 1963. Стеријина награда за „Ружу ветрова“
- 1971. Награда ТВ фестивала „БЛЕД 71“
- 1975. Плакета УЛУПУДС-а
- 1976. Награда ТВ фестивала „ПОРТОРОЖ 1976“
- 1976. Награда Јоаким Вујић за „Слуге“
- 1978. Плакета „ТВ Београд“
- 1981. Прва награда за сценографију на „Изложби сценографије и костимографије“, Порторож
- 1987. Награда на Фестивалу професионалних позоришта Србије за представу „Грбавец“
- 1992. Награда за животно дело УЛУПУДС-а
- 2009. Златни беочуг Београда

Попис изложених дела

1

Зайон

2

Агаве зайон

3

Оливера

4

Мики

5

Смирај

6

Сџена

7

Модел

8

Букеџ

9

Орхидеја

10

Ка Београду

11

Неочекивано

12

Море

13

Омаж Сави Шумановићу

14

Свеџионик

15

Сџаре графике у новом њаковању

16

Пирандело „Наћи себе“

17

Пирандело „Наћи себе“

скица

18

Балеш –Проклеџа авлија

19

Ауџојорџреџ

